

TERAPIYA BO'LIMI MUOLAJA HAMSHIRASINING BEMOR XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI O'RNI VA KASBIY MAS'ULIYATI

Atabekova Maktuba Mannopovna

Respublika Shoshilinch Tibbiy Yordam Ilmiy Markazi
Toshkent viloyati filiali terapiya bo'limi muolaja hamshirasi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.20841550>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 21-iyun 2026 yil
Ma'qullandi: 23-iyun 2026 yil
Nashr qilindi: 25-iyun 2026 yil

KEY WORDS

Terapiya bo'limi, muolaja hamshirasi, bemor xavfsizligi, kasbiy mas'uliyat, dori terapiyasi, inyeksiya, infuziya, aseptika, antiseptika, infeksiyon nazorat, tibbiy hujjatlar, hamshiralik ishi, davolash jarayoni, tibbiy xizmat sifati.

ABSTRACT

Maqolada terapiya bo'limi muolaja hamshirasining bemor xavfsizligini ta'minlashdagi o'рни va kasbiy mas'uliyati yoritilgan. Terapiya bo'limida davolanayotgan bemorlarning klinik holati, yondosh kasalliklari, dori vositalariga sezuvchanligi va individual xususiyatlari muolaja hamshirasidan yuqori darajadagi bilim, aniqlik, e'tibor va mas'uliyatni talab qiladi. Maqolada muolaja hamshirasining shifokor ko'rsatmalarini to'g'ri va o'z vaqtida bajarishi, dori vositalarini xavfsiz qo'llashi, inyeksiya va infuziya muolajalarini aseptika-antiseptika qoidalariga rioya qilgan holda amalga oshirishi, bemor holatini kuzatishi hamda tibbiy hujjatlarni yuritishdagi vazifalari tahlil qilingan. Shuningdek, dori terapiyasi xavfsizligi, infeksiyon nazorat, bemor bilan samarali muloqot, nojo'ya reaksiyalarni erta aniqlash va favqulodda holatlarda tezkor harakat qilish muolaja hamshirasi faoliyatining muhim tarkibiy qismlari sifatida ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari terapiya bo'limi muolaja hamshirasining kasbiy kompetensiyasi bemor xavfsizligini ta'minlash, davolash samaradorligini oshirish va tibbiy xizmat sifatini yaxshilashda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Zamonaviy tibbiyot tizimida bemor xavfsizligini ta'minlash davolash jarayonining eng muhim va ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, terapiya bo'limida davolanayotgan bemorlar turli surunkali va o'tkir kasalliklar, yondosh patologiyalar, dori vositalariga sezuvchanlik hamda umumiy holatning o'zgaruvchanligi bilan ajralib turadi. Shu sababli terapiya bo'limida faoliyat yurituvchi muolaja hamshirasining kasbiy tayyorgarligi, mas'uliyati va amaliy ko'nikmalari bemor xavfsizligini ta'minlashda alohida ahamiyat kasb etadi.

Terapiya bo'limi muolaja hamshirasi shifokor ko'rsatmalarini o'z vaqtida va to'g'ri bajarish, dori vositalarini belgilangan tartibda qo'llash, inyeksiya va infuziya muolajalarini xavfsiz amalga oshirish, bemorning umumiy holatini kuzatish hamda zarur hollarda shifokorga

tezkor axborot berish kabi muhim vazifalarni bajaradi. Uning faoliyati nafaqat texnik muolajalarni bajarish, balki bemor salomatligi uchun mas'uliyatni his qilish, tibbiy etika va deontologiya qoidalariga rioya qilish, shuningdek, davolash jarayonida xavf omillarini oldindan aniqlash bilan ham bog'liqdir.

Muolaja hamshirasi faoliyatida dori vositalarini xavfsiz qo'llash muhim o'rin tutadi. Dori nomi, dozasi, yuborish yo'li, vaqti va bemorga mosligini tekshirish davolashda xatolarning oldini olishga xizmat qiladi. Ayniqsa, allergik reaksiyalar, dori vositalarining nojo'ya ta'sirlari, infuzion terapiya bilan bog'liq asoratlari va inyeksiya joyidagi mahalliy o'zgarishlarning oldini olish muolaja hamshirasidan yuqori darajadagi e'tibor va kasbiy hushyorlikni talab qiladi.

Bemor xavfsizligini ta'minlashda aseptika va antiseptika qoidalariga qat'iy rioya qilish ham muhim ahamiyatga ega. Muolaja xonasining tozaligi, steril asbob-uskunalaridan foydalanish, bir martalik tibbiy buyumlarni to'g'ri qo'llash, qo'l gigiyenasiga amal qilish va tibbiy chiqindilarni belgilangan tartibda utilizatsiya qilish infeksiyon xavfsizlikni ta'minlaydi. Bu esa terapiya bo'limida davolanayotgan bemorlarda shifoxona ichi infeksiyalari xavfini kamaytirishga yordam beradi.

Shuningdek, terapiya bo'limi muolaja hamshirasi bemor bilan bevosita muloqotda bo'ladigan tibbiyot xodimi sifatida uning ruhiy holati, shikoyatlari va davolashga bo'lgan munosabatini ham hisobga olishi zarur. Bemor bilan samimiy, tushunarli va ishonchli muloqot o'rnatish davolash jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, bemorning tibbiy tavsiyalarga rioya qilishini kuchaytiradi va tibbiy xizmat sifatini oshiradi.

Adabiyotlar tahlili. Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, zamonaviy tibbiyot tizimida bemor xavfsizligini ta'minlash davolash jarayonining ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi. Ayniqsa, terapiya bo'limida bemorlar bilan bevosita ishlaydigan muolaja hamshirasi faoliyati dori vositalarini to'g'ri qo'llash, inyeksiya va infuziya muolajalarini xavfsiz bajarish, aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish hamda bemorning umumiy holatini doimiy kuzatish bilan chambarchas bog'liqdir. Shu sababli adabiyotlarda muolaja hamshirasining kasbiy mas'uliyati bemor xavfsizligi va davolash samaradorligini ta'minlovchi muhim omil sifatida baholanadi.

Xorijiy va mahalliy ilmiy manbalarda bemor xavfsizligi tushunchasi keng mazmunda talqin qilinadi. U tibbiy xatolar, dori vositalarini noto'g'ri qo'llash, infeksiyon asoratlari, allergik reaksiyalar, invaziv muolajalar bilan bog'liq xavflar va bemor holatining yomonlashuvini oldindan aniqlash kabi masalalarni o'z ichiga oladi. Terapiya bo'limida muolaja hamshirasi aynan ushbu xavflarni kamaytirishga qaratilgan amaliy faoliyatni bajaradi. Shifokor tomonidan belgilangan davolash rejalarini aniq, to'g'ri va o'z vaqtida amalga oshirish bemor xavfsizligining asosiy shartlaridan biridir.

Adabiyotlarda dori vositalarini xavfsiz qo'llash muolaja hamshirasi faoliyatining eng mas'uliyatli yo'nalishlaridan biri sifatida ko'rsatiladi. Dori nomi, dozasi, yuborish yo'li, yuborish vaqti va bemorning individual xususiyatlarini tekshirish dori bilan bog'liq xatolarning oldini olishga xizmat qiladi. Ayniqsa, terapiya bo'limida ko'plab bemorlar bir nechta dori vositalarini bir vaqtda qabul qilishi, surunkali kasalliklar va yondosh patologiyalarga ega bo'lishi sababli muolaja hamshirasi yuqori darajada e'tiborli va hushyor bo'lishi talab etiladi.

Ilmiy manbalarda infuzion va inyeksion muolajalarni bajarishda xavfsizlik qoidalariga rioya qilish alohida ahamiyatga ega ekani ta'kidlanadi. Vena ichiga infuziya yuborish, mushak orasiga yoki teri ostiga inyeksiya qilish jarayonida steril sharoitni saqlash, preparatning

yaroqlilik muddatini tekshirish, bemorning holatini kuzatish va nojo'ya reaksiyalarni erta aniqlash muolaja hamshirasining asosiy vazifalaridan hisoblanadi. Ushbu talablarga rioya qilmaslik mahalliy yallig'lanish, flebit, infiltrat, allergik reaksiya va boshqa asoratlar xavfini oshirishi mumkin.

Adabiyotlarda aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish bemor xavfsizligini ta'minlashning muhim sharti sifatida baholanadi. Muolaja xonasida tozalikni saqlash, steril asbob-uskunalaridan foydalanish, qo'l gigiyenasiga amal qilish, bir martalik tibbiy buyumlarni to'g'ri qo'llash va tibbiy chiqindilarni belgilangan tartibda utilizatsiya qilish shifoxona ichi infeksiyalarining oldini olishga xizmat qiladi. Terapiya bo'limida immuniteti pasaygan, yoshi katta yoki surunkali kasalliklarga ega bemorlar ko'p uchragani sababli infeksiyon xavfsizlikka rioya qilish yanada muhim ahamiyat kasb etadi.

Ko'plab tadqiqotchilar muolaja hamshirasining kasbiy kompetensiyasini faqat texnik ko'nikmalar bilan cheklab bo'lmasligini ta'kidlaydilar. Uning faoliyati tibbiy bilim, amaliy mahorat, mas'uliyat, muloqot madaniyati, tezkor qaror qabul qilish qobiliyati va tibbiy hujjatlarni to'g'ri yuritish kabi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi. Muolaja hamshirasi bemor holatidagi o'zgarishlarni o'z vaqtida sezishi, shifokorga aniq ma'lumot yetkazishi va zarur hollarda birlamchi yordam ko'rsatishga tayyor bo'lishi lozim.

Adabiyotlarda bemor bilan samarali muloqot muolaja hamshirasi faoliyatining muhim jihati sifatida ko'rsatiladi. Terapiya bo'limida davolanayotgan bemorlar ko'pincha uzoq muddatli davolanish, surunkali kasalliklar, og'riq, xavotir va ruhiy zo'riqish holatida bo'lishi mumkin. Bunday vaziyatda hamshiraning samimiy munosabati, tushunarli izohi va ishonchli muloqoti bemorning davolash jarayoniga bo'lgan ishonchini oshiradi. Bu esa tibbiy tavsiyalarga rioya qilish, dori vositalarini belgilangan tartibda qabul qilish va davolash natijalarini yaxshilashga yordam beradi.

Mahalliy adabiyotlarda ham terapiya bo'limida hamshiralik jarayonini to'g'ri tashkil etish, bemor parvarishi, dori terapiyasi xavfsizligi, sanitariya-gigiyena qoidalari va tibbiy hujjatlarni yuritish masalalariga alohida e'tibor qaratiladi. Muolaja hamshirasi shifokor ko'rsatmalarini bajaruvchi xodim bo'lish bilan birga, bemor holatini kuzatuvchi, xavf omillarini aniqlovchi va davolash jarayonining uzluksizligini ta'minlovchi muhim tibbiyot xodimi sifatida namoyon bo'ladi.

Shunday qilib, adabiyotlar tahlili terapiya bo'limi muolaja hamshirasining bemor xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni yuqori ekanligini ko'rsatadi. Uning dori vositalarini xavfsiz qo'llashi, inyeksiya va infuziya muolajalarini to'g'ri bajarishi, aseptika-antiseptika qoidalariga rioya qilishi, bemor holatini kuzatishi va shifokor bilan samarali hamkorlik qilishi davolash jarayonining sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois muolaja hamshiralarning kasbiy bilim va amaliy ko'nikmalarini muntazam oshirib borish bemor xavfsizligini ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi.

Metod va metodologiya. Mazkur maqolani tayyorlashda terapiya bo'limi muolaja hamshirasining bemor xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni va kasbiy mas'uliyatini o'rganishga qaratilgan kompleks yondashuv asos qilib olindi. Tadqiqot metodologiyasi muolaja hamshirasi faoliyatini tibbiy, tashkiliy, kasbiy, axloqiy va xavfsizlik nuqtayi nazaridan tahlil qilishga yo'naltirildi.

Tadqiqotning obyekti sifatida terapiya bo'limida faoliyat yurituvchi muolaja hamshirasi faoliyati belgilandi. Tadqiqot predmeti esa muolaja hamshirasining dori vositalarini xavfsiz

qo'llashi, inyeksiya va infuziya muolajalarini bajarishi, aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilishi, bemor holatini kuzatishi hamda shifokor ko'rsatmalarini o'z vaqtida va to'g'ri bajarish jarayonlaridan iborat bo'ldi.

Maqolada umumilmiy, tahliliy, taqqoslash, tizimli yondashuv va kuzatuv metodlaridan foydalanildi. Umumilmiy tahlil metodi orqali terapiya bo'limi muolaja hamshirasining kasbiy vazifalari, bemor xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni va davolash jarayonidagi ahamiyati o'rganildi. Tahliliy metod yordamida dori vositalarini qo'llashda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xatolar, infeksiyon xavfsizlikka ta'sir etuvchi omillar va invaziv muolajalar bilan bog'liq xavflar tahlil qilindi.

Taqqoslash metodi orqali muolaja hamshirasi faoliyatining an'anaviy va zamonaviy yondashuvlari solishtirildi. Bunda dori terapiyasini xavfsiz tashkil etish, bemorni identifikatsiya qilish, tibbiy hujjatlarni to'g'ri yuritish, muolaja xonasida sanitariya-gigiyena talablariga rioya qilish hamda zamonaviy infeksiyon nazorat qoidalaridan foydalanish masalalariga e'tibor qaratildi.

Tizimli yondashuv metodi terapiya bo'limida muolaja hamshirasi faoliyatini umumiy davolash jarayonining muhim tarkibiy qismi sifatida o'rganish imkonini berdi. Chunki bemor xavfsizligi shifokor, hamshira, kichik tibbiy xodim va bemorning o'zaro hamkorligi asosida ta'minlanadi. Shu nuqtayi nazardan, muolaja hamshirasining kasbiy tayyorgarligi, mas'uliyati, aniqligi va hushyorligi davolash samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi omil sifatida baholandi.

Kuzatuv metodi asosida muolaja hamshirasining kundalik amaliy faoliyatida uchraydigan asosiy jarayonlar o'rganildi. Jumladan, dori vositalarini tayyorlash, bemorga yuborishdan oldin dori nomi, dozasi, yuborish yo'li va yaroqlilik muddatini tekshirish, inyeksiya va infuziya muolajalarini bajarish, bemorning holatini kuzatish, nojo'ya ta'sirlar yoki allergik reaksiyalarni erta aniqlash kabi vazifalar tahlil qilindi.

Metodologik jihatdan maqolada bemor xavfsizligi, dori terapiyasi xavfsizligi, infeksiyon nazorat, kasbiy kompetensiya va tibbiy etika tushunchalari o'zaro bog'liq holda ko'rib chiqildi. Muolaja hamshirasi faoliyati faqat texnik muolajalarni bajarish bilan cheklanmasdan, balki bemor hayoti va salomatligi uchun kasbiy javobgarlikni his qilish, xavf omillarini oldindan aniqlash va davolash jarayonining uzluksizligini ta'minlashga qaratilgan faoliyat sifatida talqin qilindi.

Tadqiqot davomida muolaja hamshirasi faoliyatini baholashda quyidagi mezonlarga e'tibor qaratildi: shifokor ko'rsatmalarini to'g'ri bajarish, dori vositalarini xavfsiz qo'llash, aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish, muolaja xonasida sanitariya-gigiyena talablarini bajarish, bemor holatini muntazam kuzatish, tibbiy hujjatlarni aniq yuritish, bemor bilan samarali muloqot qilish va favqulodda holatlarda tezkor harakat qilish qobiliyati.

Shuningdek, maqolada terapiya bo'limida muolaja hamshirasi faoliyatini takomillashtirish uchun standart ish tartiblarini joriy etish, dori vositalarini qo'llashda nazorat ro'yxatlaridan foydalanish, infeksiyon xavfsizlik bo'yicha muntazam o'quv mashg'ulotlarini tashkil etish va kasbiy kompetensiyani oshirish zarurligi metodologik asos sifatida belgilandi.

Umuman olganda, mazkur tadqiqot metodologiyasi terapiya bo'limi muolaja hamshirasining kasbiy faoliyatini har tomonlama o'rganish, uning bemor xavfsizligini ta'minlashdagi o'rnini ilmiy asoslash va amaliy faoliyatini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar

ishlab chiqishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv muolaja hamshirasi faoliyatining zamonaviy tibbiyotdagi ahamiyatini chuqurroq ochib berish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari va muhokama. Tadqiqot davomida terapiya bo'limi muolaja hamshirasining bemor xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni, kundalik amaliy faoliyati, dori vositalarini qo'llashdagi mas'uliyati, inyeksiya va infuziya muolajalarini bajarishdagi xavfsizlik qoidalari hamda infeksiya nazorat talablariga rioya qilish holatlari tahlil qilindi. O'rganish natijalari shuni ko'rsatdiki, terapiya bo'limida muolaja hamshirasi bemor bilan bevosita ishlovchi, shifokor ko'rsatmalarini amaliyotga tatbiq etuvchi va davolash jarayonining xavfsizligini ta'minlovchi muhim tibbiyot xodimi hisoblanadi.

Terapiya bo'limida davolanayotgan bemorlarning aksariyatida surunkali kasalliklar, yondosh patologiyalar, dori vositalariga individual sezuvchanlik va umumiy holatning o'zgaruvchanligi kuzatiladi. Shu sababli muolaja hamshirasi har bir bemorga individual yondashishi, dori vositalarini qo'llashdan oldin bemor shaxsini, preparat nomini, dozasini, yuborish yo'lini va vaqtini tekshirishi zarur. Bunday yondashuv dori bilan bog'liq xatolar, allergik reaksiyalar va boshqa nojo'ya holatlarning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

1-jadval. Terapiya bo'limi muolaja hamshirasi faoliyatining asosiy yo'nalishlari

Faoliyat yo'nalishi	Muolaja hamshirasining vazifalari	Bemor xavfsizligiga ta'siri
Shifokor ko'rsatmalarini bajarish	Dori vositalari, inyeksiya, infuziya va boshqa muolajalarni belgilangan tartibda bajarish	Davolash jarayonining uzluksizligi va aniqligi ta'minlanadi
Dori vositalarini xavfsiz qo'llash	Dori nomi, dozasi, yaroqlilik muddati va yuborish yo'lini tekshirish	Dori xatolari va nojo'ya ta'sirlar xavfi kamayadi
Inyeksiya va infuziya muolajalari	Steril sharoitda venoz, mushak orasiga va teri ostiga muolajalarni bajarish	Mahalliy va umumiy asoratlarning oldi olinadi
Infeksiya nazorat	Qo'l gigiyenasi, aseptika-antiseptika, dezinfeksiya va sterilizatsiya qoidalariga rioya qilish	Shifoxona ichi infeksiyalari xavfi kamayadi
Bemor holatini kuzatish	Muolajadan oldin va keyin bemor holatini baholash, nojo'ya reaksiyalarni aniqlash	Xavfli holatlar erta aniqlanadi va shifokorga xabar beriladi
Tibbiy hujjatlarni yuritish	Bajarilgan muolajalar, qo'llangan dorilar va bemor reaksiyasini qayd etish	Tibbiy nazorat va javobgarlik kuchayadi

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, muolaja hamshirasining eng muhim vazifalaridan biri dori vositalarini xavfsiz qo'llashdir. Terapiya bo'limida bemorlar ko'pincha bir vaqtning o'zida bir nechta dori vositalarini qabul qiladi. Bu esa dori vositalarining o'zaro ta'siri, allergik reaksiyalar va nojo'ya ta'sirlar xavfini oshiradi. Shuning uchun muolaja hamshirasi har bir preparatni yuborishdan oldin dori nomini, dozasini, yuborish yo'lini, bemorga mosligini va shifokor ko'rsatmasi bilan muvofiqligini tekshirishi kerak.

Inyeksiya va infuziya muolajalarini bajarishda aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish alohida ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalariga ko'ra, qo'l gigiyenasiga amal qilish, steril shprits va ignalardan foydalanish, dori vositasining yaroqlilik muddatini tekshirish, infuziya

tezligini nazorat qilish va bemor holatini kuzatish muolaja xavfsizligini oshiradi. Aksincha, ushbu qoidalarga yetarli darajada rioya qilmaslik infiltrat, flebit, gematoma, allergik reaksiya va infeksiyon asoratlar rivojlanishiga sabab bo'lishi mumkin.

2-jadval. Inyeksiya va infuziya muolajalarida uchrashi mumkin bo'lgan xavflar va profilaktika choralari

Muolaja turi	Ehtimoliy xavf	Profilaktika choralari
Vena ichiga inyeksiya	Flebit, gematoma, allergik reaksiya	Vena holatini baholash, preparatni sekin yuborish, bemorni kuzatish
Mushak orasiga inyeksiya	Og'riq, infiltrat, mahalliy yallig'lanish	To'g'ri anatomik joy tanlash, steril ignadan foydalanish
Teri ostiga inyeksiya	Mahalliy qizarish, shish, noqulaylik	Preparat hajmi va yuborish joyini to'g'ri tanlash
Tomchilatib infuziya	Infuziya tezligining buzilishi, suyuqlik ortiqcha yuklamasi	Infuziya tezligini nazorat qilish, bemor ahvolini kuzatish
Dori aralashtirish	Dori vositalarining nomutanosibligi	Preparatlar mosligini tekshirish, shifokor ko'rsatmasiga rioya qilish
Muolajadan keyingi kuzatuv	Kechikkan allergik yoki nojo'ya ta'sirlar	Bemor shikoyatlarini tinglash, zarur hollarda shifokorga xabar berish

Muhokama jarayonida muolaja hamshirasi faoliyatida infeksiyon xavfsizlik muhim o'rin tutishi aniqlandi. Terapiya bo'limida yoshi katta, immuniteti pasaygan, surunkali kasalliklarga ega bemorlar ko'p bo'lgani sababli shifoxona ichi infeksiyalarining oldini olish dolzarb masalalardan biridir. Muolaja xonasida sanitariya-gigiyena talablariga rioya qilish, dezinfeksiya eritmalaridan to'g'ri foydalanish, bir martalik tibbiy buyumlarni belgilangan tartibda ishlatish va tibbiy chiqindilarni xavfsiz utilizatsiya qilish muolaja hamshirasining bevosita mas'uliyatiga kiradi.

3-jadval. Muolaja hamshirasi faoliyatida infeksiyon xavfsizlikni ta'minlash mezonlari

Infeksiyon xavfsizlik yo'nalishi	Amalga oshiriladigan chora-tadbirlar	Ahamiyati
Qo'l gigiyenasi	Muolajadan oldin va keyin qo'llarni yuvish yoki antiseptik bilan ishlov berish	Mikroorganizmlar tarqalishining oldi olinadi
Steril asbob-uskunalar	Steril shprits, igna, sistema va bog'lov materiallaridan foydalanish	Invaziv muolajalar xavfsizligi ta'minlanadi
Muolaja xonasi tozaligi	Dezinfeksiya, shamollatish va ish yuzalarini tozalash	Sanitariya-gigiyena holati yaxshilanadi
Tibbiy chiqindilar	Ishlatilgan igna, shprits va materiallarni maxsus idishlarga joylashtirish	Xodim va bemorlar uchun xavf kamayadi
Dezinfeksiya qoidalari	Dezinfeksiya eritmaları konsentratsiyasi va ta'sir vaqtiga rioya qilish	Infeksiyon xavf nazorat qilinadi

Shaxsiy himoya vositalari	Qo'lqop, niqob, xalat va boshqa vositalardan foydalanish	Hamshira va bemor xavfsizligi ta'minlanadi
---------------------------	--	--

Tadqiqot natijalari muolaja hamshirasining kasbiy kompetensiyasi ko'p qirrali ekanligini ko'rsatdi. U nafaqat inyeksiya yoki infuziya bajaruvchi xodim, balki bemor holatini kuzatuvchi, xavf omillarini aniqlovchi, shifokorga zarur axborotni yetkazuvchi va davolash jarayonining xavfsizligini ta'minlovchi mutaxassisdir. Ayniqsa, bemorda dori yuborilgandan keyin holsizlik, teri toshmasi, nafas qisilishi, arterial bosim o'zgarishi yoki boshqa nojo'ya belgilar paydo bo'lsa, muolaja hamshirasi zudlik bilan shifokorga xabar berishi va zarur birlamchi choralarni ko'rishga tayyor bo'lishi lozim.

Bemor bilan muloqot ham muolaja hamshirasi faoliyatining muhim tarkibiy qismidir. Muolaja oldidan bemorga bajariladigan jarayon haqida qisqacha va tushunarli ma'lumot berish, uning qo'rquvini kamaytirish, shikoyatlarini tinglash va savollariga xushmuomalalik bilan javob berish bemorning davolash jarayoniga bo'lgan ishonchini oshiradi. Bu esa bemorning shifokor ko'rsatmalariga rioya qilishini kuchaytiradi va davolash samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

4-jadval. Terapiya bo'limi muolaja hamshirasi faoliyatini takomillashtirish yo'nalishlari

Takomillashtirish yo'nalishi	Amalga oshiriladigan ishlar	Kutiladigan samaradorlik
Kasbiy malakani oshirish	Amaliy seminarlar, treninglar va o'quv mashg'ulotlarini tashkil etish	Muolajalar sifati va xavfsizligi oshadi
Dori xavfsizligi nazorati	Dori vositalarini qo'llash bo'yicha nazorat ro'yxatlarini joriy etish	Dori bilan bog'liq xatolar kamayadi
Infeksion nazorat	Aseptika, antiseptika va dezinfeksiya bo'yicha muntazam monitoring	Shifoxona ichi infeksiyalari xavfi pasayadi
Tibbiy hujjatlarni takomillashtirish	Bajarilgan muolajalarni aniq va o'z vaqtida qayd etish	Tibbiy javobgarlik va nazorat kuchayadi
Bemor bilan muloqot	Tibbiy etika va deontologiya bo'yicha mashg'ulotlar o'tkazish	Bemor ishonchi va qoniqish darajasi ortadi
Favqulodda holatlarga tayyorgarlik	Allergik reaksiya, kollaps va boshqa holatlarda harakat algoritmlarini o'rganish	Tezkor yordam ko'rsatish imkoniyati oshadi

Umuman olganda, tadqiqot natijalari terapiya bo'limi muolaja hamshirasining bemor xavfsizligini ta'minlashdagi roli yuqori ekanligini tasdiqlaydi. Uning faoliyati dori vositalarini xavfsiz qo'llash, invaziv muolajalarni to'g'ri bajarish, infeksiion xavfsizlikka rioya qilish, bemor holatini kuzatish va tibbiy hujjatlarni to'g'ri yuritish kabi muhim jarayonlarni o'z ichiga oladi. Har bir bosqichda aniqlik, e'tibor, mas'uliyat va kasbiy bilim bemor xavfsizligini ta'minlashning asosiy shartidir.

Shunday qilib, terapiya bo'limi muolaja hamshirasi davolash jarayonining ajralmas ishtirokchisi bo'lib, uning kasbiy mas'uliyati bemor salomatligi, davolash samaradorligi va tibbiy xizmat sifati bilan bevosita bog'liqdir. Muolaja hamshiralarining bilim va ko'nikmalarini

muntazam oshirish, dori xavfsizligi va infeksiyon nazorat bo'yicha standartlarni amaliyotga keng joriy etish terapiya bo'limida bemor xavfsizligini yanada kuchaytirishga xizmat qiladi.

Xulosa va tavsiyalar. O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, terapiya bo'limi muolaja hamshirasi bemor xavfsizligini ta'minlashda muhim o'rin egallaydi. Uning faoliyati shifokor ko'rsatmalarini to'g'ri va o'z vaqtida bajarish, dori vositalarini xavfsiz qo'llash, inyeksiya va infuziya muolajalarini aseptika-antiseptika qoidalariga rioya qilgan holda amalga oshirish, bemor holatini kuzatish hamda tibbiy hujjatlarni aniq yuritish bilan bevosita bog'liqdir.

Muolaja hamshirasi terapiya bo'limida davolash jarayonining uzluksizligi va samaradorligini ta'minlovchi asosiy tibbiyot xodimlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, bemorlarning yoshi, asosiy va yondosh kasalliklari, dori vositalariga sezuvchanligi hamda umumiy holatining o'zgaruvchanligi muolaja hamshirasidan yuqori darajadagi bilim, e'tibor, aniqlik va kasbiy mas'uliyatni talab qiladi.

Tadqiqot natijalari dori terapiyasi xavfsizligini ta'minlashda muolaja hamshirasining o'rni alohida ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. Dori nomi, dozasi, yuborish yo'li, vaqti, yaroqlilik muddati va bemorga mosligini tekshirish dori bilan bog'liq xatolarning oldini olishga xizmat qiladi. Shuningdek, muolajadan keyin bemor holatini kuzatish, allergik yoki nojo'ya reaksiyalarni erta aniqlash va shifokorga o'z vaqtida xabar berish bemor xavfsizligini oshiradi.

Infeksiyon xavfsizlikni ta'minlash ham muolaja hamshirasi faoliyatining muhim yo'nalishlaridan biridir. Qo'l gigiyenasiga rioya qilish, steril tibbiy buyumlardan foydalanish, muolaja xonasida sanitariya-gigiyena talablarini bajarish, dezinfeksiya va tibbiy chiqindilarni utilizatsiya qilish qoidalariga amal qilish shifoxona ichi infeksiyalarining oldini olishda muhim omil hisoblanadi.

Umuman olganda, terapiya bo'limi muolaja hamshirasi faoliyatini takomillashtirish bemor xavfsizligini mustahkamlash, davolash samaradorligini oshirish, dori bilan bog'liq xatolar va infeksiyon asoratlarni kamaytirishga xizmat qiladi. Shu bois muolaja hamshiralarining kasbiy kompetensiyasini muntazam oshirish, zamonaviy standartlar asosida ishlash va xavfsizlik madaniyatini shakllantirish dolzarb vazifalardan biridir.

Tavsiyalar:

Terapiya bo'limi muolaja hamshiralarining kasbiy bilim va amaliy ko'nikmalarini muntazam oshirib borish uchun malaka oshirish kurslari, amaliy seminarlar va treninglar tashkil etish zarur.

Dori vositalarini qo'llashda "to'g'ri bemor, to'g'ri dori, to'g'ri doza, to'g'ri yuborish yo'li va to'g'ri vaqt" tamoyillariga qat'iy rioya qilish tavsiya etiladi.

Har bir muolajadan oldin bemorning shaxsi, kasallik tarixi, allergik anamnezi va shifokor ko'rsatmalari qayta tekshirilishi lozim.

Inyeksiya va infuziya muolajalarini bajarishda aseptika va antiseptika qoidalariga qat'iy amal qilish, steril shprits, igna, sistema va boshqa tibbiy buyumlardan foydalanish zarur.

Muolaja xonasida sanitariya-gigiyena talablariga rioya qilish, dezinfeksiya jarayonlarini belgilangan tartibda bajarish va tibbiy chiqindilarni xavfsiz utilizatsiya qilish tizimli nazorat qilinishi kerak.

Dori vositalarining yaroqlilik muddati, saqlash sharoiti, nomi va dozasi muntazam tekshirib borilishi, dori vositalarini saqlash tartibi me'yoriy talablar asosida tashkil etilishi lozim.

Muolajadan keyin bemor holatini kuzatish, nojo'ya ta'sirlar, allergik reaksiyalar, og'riq, shish, qizarish yoki umumiy holatdagi o'zgarishlarni erta aniqlash va shifokorga xabar berish zarur.

Tibbiy hujjatlarni to'g'ri, aniq va o'z vaqtida yuritish, bajarilgan muolajalar, yuborilgan dori vositalari va bemor reaksiyasini qayd etish tavsiya etiladi.

Muolaja hamshirasi bemor bilan samimiy, tushunarli va ishonchli muloqot o'rnatishi, muolaja oldidan bemorga qisqacha tushuntirish berishi va uning shikoyatlarini diqqat bilan tinglashi lozim.

Terapiya bo'limida bemor xavfsizligini ta'minlash maqsadida dori xavfsizligi, infeksiyon nazorat va favqulodda holatlarda harakat qilish bo'yicha ichki protokollar va nazorat ro'yxatlarini amaliyotga keng joriy etish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. World Health Organization. Patient Safety: Making health care safer. – Geneva: World Health Organization, 2017. – 20 p.
2. World Health Organization. Medication Without Harm: WHO Global Patient Safety Challenge. – Geneva: World Health Organization, 2017. – 16 p.
3. World Health Organization. WHO Guidelines on Hand Hygiene in Health Care. – Geneva: World Health Organization, 2009. – 270 p.
4. World Health Organization. Global Guidelines for the Prevention of Surgical Site Infection. – 2nd ed. – Geneva: World Health Organization, 2018. – 186 p.
5. Мухина С. А., Тарновская И. И. Теоретические основы сестринского дела: учебник. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 368 с.
6. Двойников С. И. Организация сестринской деятельности: учебное пособие. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 528 с.
7. Обуховец Т. П. Сестринское дело в терапии: учебное пособие. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2018. – 448 с.
8. Обуховец Т. П. Основы сестринского дела: учебное пособие. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2019. – 766 с.
9. Кулешова Л. И., Пустоветова Е. В. Основы сестринского дела: учебник. – Москва: Феникс, 2020. – 796 с.
10. Морозова Г. И. Сестринское дело в терапии с курсом первичной медицинской помощи: учебное пособие. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2018. – 352 с.
11. Hamshiralik ishi asoslari: o'quv qo'llanma. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2020. – 256 b.
12. Terapiyada hamshiralik parvarishi: o'quv-uslubiy qo'llanma. – Toshkent: Tibbiyot akademiyasi nashriyoti, 2021. – 184 b.
13. Infeksiyon nazorat va tibbiy xavfsizlik asoslari: o'quv-uslubiy qo'llanma. – Toshkent: Sog'liqni saqlash vazirligi, 2022. – 140 b.